

P á r t o s Géza: Néhány szóval szeretném hozzávenni
azokat a problémákat, ahol mint rendezők álltunk nehézségek előtt.
Most, amikor felújítás elé került a darab, talán még élesebben meg-

oldhatatlanok a problémák. Amikor a Gorkij-i társadalmat akarjuk színpadra vinni s Gorkij társadalmának figuráit objektivista módon akarjuk bemutatni, akkor nem szándékozunk ilyen kispolgári karrierista figurát, mint Koppjás, felmenteni a darabban.

Azt gondolom, hogy az új változatnak éppen ezen a vonalon, a belülről való ábrázolás vonalán, az objektivista ábrázolás vonalán kellene eltérnie. Szakmai nehézség Koppjás figurájánál az, hogy nem látom világosan, vajjon az egész sertéstenyésztő-panamát a saját-maga javára akarja-e kihasználni, s a sajátmaga karrierjét akarja-e ezzel kiépíteni.

Ellenben azt látom, s mint rendező szinte megoldhatatlan probléma elé kerülök, hogy a második felvonásban, amikor Magdaléna és Kardics megjelenik és a házvétel kérdése a felszínre dobódik, Kopjáss aláírja a házvételi szerződést, mert ott van Magdaléna, ő szerelmes Magdaléna és a nő előtt akar imponálni, ezért írja alá a szerződést és nem pedig azért, mert a karrierista már működésben van és poton pénzért házhoz akar jutni, ennek fejében elintézi, elsimítja ezt a sertés-tenyésztő botrányt.

A másik, ami nem egészen világos a drámai feldolgozásban: magának Magdalénának az estéje, amikor nem látom egészen világosan, hogy mi is az a szindikátus, hová züllött tulajdonképpen ez a Kopjáss, annyira sűrűek már az események, hogy az nem válik a dráma harmadik felvonásának mozgató erejévé, fő hangsúlyos pontjává, hanem egy a sok torlódo esemény közepette.

Talán kicsi dolognak látszik, de nagyon jellemző, mert a kicsi a közönségben felnagyul és mint emléket viszi haza az egész harmadik felvonásról, ez Magdaléna és Kopjáss cigányos mulatozása. Miről van itt szó végeredményben? Arról, hogy egy ilyen dzsentri senkiházi kacér nő mulatozik egy züllött, karrierista, senkiházi kispolgárral cigányzene mellett, miközben a közönség ünnepel, boldog és visszahajítja egy kicsit ezt a régi világot. Nem tudom ezt hogyan megrendezni, nem tudom, hogyan kellene ezt úgy megoldani, hogy az legyen, ami a valójában, mert tényleg objektív kép ez is, nem is kell ehhez semmiféle pártos szemszög. Maga az a tény, hogy ezek ketten ott ülnek, lehetetlen, hogy egy fénypontja legyen a harmadik felvonásnak, márpedig jelenleg így van.

Itt van a monolog kérdése, amelyet a harmadik felvonásban mond Kopjáss. Ugy szedtük össze ezeket a szövegeket, hogy ha magáról mondja ezt a kritikát Kopjáss, mert ez a monolog egyben egy kritika is

saját magáról, akkor okvetlenül felmentődik, - s ez baj. Szerintem nem az a kérdés a darabban, hogy öngyilkos lesz-e vagy sem, szerintem lehet öngyilkos valaki egy drámában anélkül, hogy a közönség felmentené. Ha egy senkiházi, nulla, jellemtelen fráter eljut odáig, hogy öngyilkos lesz, akkor már mindegy a közönség számára, de ha ilyen világosan látja saját magát, a saját hibáit, nagyon könnyen megcsúszunk és nagyon könnyen közel kerül a szívünkhöz.

K a r i n t h y Ferenc: Móríczból van szó óráról-szóra az a monolog?

~~XXXXXXXXXX~~ P á r t o s Géza: Nem, különösen nem azzal a felépítéssel jutunk oda, ahogy Móríciz 300 oldalon felépítette a regényt, hanem a dráma erősen összedobott mozaikkockákból áll, ha tehát így kerülünk ehhez a monologhoz, akkor felmentődik benne Kopjáss. Szerintem ha Móríciz gondolatmenetén megyünk végig és a móríczi pszichológiai összefüggéseken keresztül jutunk el a monologhoz, akkor nem mentődik fel Kopjáss.

T h u r z ó Gábor: Mindenképp veszélyesnek tartom a monologot és tartottam is. Emlékeztem, hogy a darab első változatában monolog nélkül volt.

P á r t o s Géza: És akkor monolog nélkül dicsőült meg. Ezt a monologot ki kellene hagyni, nem tudok vele megbékülni ma sem.

K a r i n t h y Ferenc: Hallgassuk meg azokat, akiket meghívtunk és azután szóljuk hozzá.

P á r t o s Géza: Most még erről szeretnék beszélni, javaslom, ha már egyszer megint hozzányulunk a Rokonokhoz, akkor igenis gyökerében változtassuk meg a drámát. Most feltétlenül objektivista hatással van a nézőre, sőt nemcsak objektivista hatással, hanem fel is mentődik Kopjáss, egy ilyen Horthy-figura. Ugyanakkor maga a nagy színház, a forgószinpad olyan képekre ad lehetőséget, amelyek hiányoznak a darab-

de és amelyek Kopjásst jobban tudnák jellemezni. Nagyon jó lenne a Kardics-vacsorát látnunk, ez most egy rendezői vágy. Nem olvastam el most újból a regényt is, csak a darabot, de nagyon bennem maradt, hogy amikor Lina új ruhát kap és készül a Kardics-vacsorára, roppantul jellemzi Linát, hogy mit jelent ez neki, elmenni a fejések közé. Jellemzi Kopjásst is, milyen fontos számára, hogy ott legyen ezen a Kardics-vacsorán, holott tisztában van azzal, hogy ott korrump, züllött emberek vannak együtt, de ahová ő be akar vágódni. Ennyit akartam most elmondani a rendező problémáival kapcsolatban.